

L'adaptació dels conceptes fiscals als nous models econòmics.

Ramon Chese
Director Fiscalitat
Andbank

El passat mes de març l'OCDE va publicar un extens document de més de dues-centes pàgines on recull els reptes en matèria de fiscalitat que han sorgit amb la economia digital. D'altra banda, quasi bé de manera simultània, la Comissió Europea també va anunciar la presentació de dues iniciatives legislatives per a "reconduir" la tributació de les activitats empresarials digitals dins de la UE.

Les actuacions de l'OCDE i de la CE tenen un nexa comú i una mateixa finalitat: cercar evolucionar determinats conceptes de fiscalitat internacional que, basant-se en el principi que les rendes s'obtenen al país on es té una presència física, han quedat desfasats amb els nous models empresarials i de negoci de l'economia digital, per permetre gravar els beneficis de l'economia digital allà on efectivament s'obtenen.

Un dels pilars de la fiscalitat internacional per atribuir potestat tributària en un país sobre rendes derivades de l'exercici d'una activitat econòmica és el concepte d'establiment permanent com a ens generador de beneficis empresarials.

L'establiment permanent s'ha definit, fins ara, en els convenis per evitar la doble imposició internacional, seguint el model de conveni de l'OCDE, a partir de diferents paràmetres vinculats a la presència física en un territori: una seu de direcció, unes oficines, una fàbrica o un indret d'extracció de recursos naturals, per exemple.

Una definició d'un centre generador de beneficis d'una activitat econòmica basat en la presència física no sembla que sigui la definició que millor encaixa amb els models de negoci de la "nova" economia digital que es caracteritza per la prestació de serveis a distància, l'explotació d'actius intangibles, la transmissió de dades, la descàrrega de música o llibres o l'explotació de plataformes digitals que permeten la interacció directa entre particulars interessats en intercanviar béns o serveis, activitats que es poden realitzar en un territori de manera físicament deslocalitzada.

D'altra banda, segons recull l'OCDE en el seu informe, l'activitat econòmica digital també té característiques pròpies diferenciades, com ara uns costos fixos elevats vinculats als desenvolupaments informàtics, uns costos variables baixos i, fins i tot de vegades, uns costos marginals pràcticament nuls que facilita, promou i necessita la recerca de nous usuaris-clients arreu del món per a ser rendible i es pot fer sense necessitat de presència física en destí. També la caracteritza la complementarietat entre els diferents béns i serveis digitals fet que porta al consumidor a l'adquisició de dos o més béns o serveis al mateix temps fent difícil assignar el seu valor real a cada un d'ells.

També la cadena de generació de valor és diferent en l'activitat econòmica digital, trobant-se molt sovint el valor principal de la cadena de valor en un intangible, sigui

una marca, una aplicació o, fins i tot, les pròpies dades facilitades o obtingudes de l'usuari, que no pas en un bé material o el producte de la seva transformació.

La “presència virtual” del valor principal, que és allò intangible, també habilita i facilita la seva mobilitat i la seva ubicació en una o altra jurisdicció, de manera que no cal que estigui físicament vinculat amb el lloc on realment s'obtenen els beneficis que genera.

Tot això porta a eixamplar les definicions actuals o a crear-ne de noves per a poder gravar els beneficis empresarials que obtenen aquestes societats digitals allà on efectivament es generen.

En aquesta línia d'actuació, la Unió Europea ha estat la primera en formular dues propostes concretes per gravar els beneficis de l'economia digital allà on efectivament s'obtenen: una provisional, més immediata en la seva implementació, que consisteix en la implementació d'un nou impost del 3 % dels ingressos bruts generats per determinats serveis digitals per les empreses amb un volum d'ingressos anuals superior a 750 milions d'euros, i una altra, integral, que vol reformar les normes de l'impost sobre beneficis de les societats, que parteix de la redefinició del concepte d'establiment permanent i de les regles d'atribució de beneficis.

El nou punt de connexió fiscal seria la “presència digital significativa” que ja no utilitza el criteri de presència física per a gravar un benefici, sinó que es definiria en funció dels ingressos obtinguts per la prestació de serveis digitals (més de 7 milions d'euros), número de usuaris en línia (més de 100.000) o número de contractes comercials de serveis digitals (més de 3.000) en un determinat país de la UE. A partir d'aquests llindars mínims es consideraria que un negoci digital està situat en aquest país de la UE i aquest país pot gravar les rendes obtingudes en el mateix en funció dels paràmetres d'assignació.

És, doncs, un primer pas per intentar que els beneficis obtinguts per les empreses digitals tributin de manera equitativa en el territori en que efectivament obtenen els seus beneficis, tenint en compte també els seus específics models de creació de valor.

Ara bé, com la mateixa comissió reconeix, per les seves dificultats pràctiques d'implementació no és una solució a curt termini i, per això, la proposta del nou impost indirecte provisional del 3 % dels ingressos obtinguts per determinats serveis digitals.